

1. *Кислюк Л.П.* Словоtvірний потенціал запозичень у сучасній українській літературній мові (на матеріалі англійських та німецьких запозичень): Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.15 / Л. П. Кислюк. – НАН України; Інститут української мови. – К., 2000. – 16 с. 2. *Крысин Л.П.* Иноязычные слова в современном русском языке. – М.: Наука, 1968. – 208 с. 3. *Крысин Л.П.* Иноязычное слово в контексте современной общественной жизни / Л. П. Крысин // Русский язык конца XX столетия. – М.: «Языки русской культуры», 1996. – СС. 147-154. 4. *Лингвистический энциклопедический словарь.* – М.: Советская энциклопедия, 1990. – 840 с. 5. *Олійник А. Д.* Роль запозичень-англіцизмів у розвитку сучасної української мікроекономічної термінології: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 “Українська мова” / А. Д. Олійник. – Київ, 2002. – 20 с. 6. *Потебня А.А.* Мысль и язык / А. А. Потебня. – 3-е изд. – Харьков, 1913. – 225 с. 7. *Тишков О. А.* Особливості розвитку лексичного складу української мови кінця ХХ ст. // Мовознавство. — 1999. – № 1. – С. 7-21. 8. *Федорець С. А.* Англійські запозичення в мові сучасної української реклами: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01 “Українська мова” / С. А. Федорець. – Харків, 2005. – 20 с. 9. *Словник інішомовних слів: тлумачення, словотворення та слововживання* / [ред. С. Я. Єрмоленко]. – Харків: Фоліо, 2006. – 623 с.

*Кирюшко Н.В.*, к. філол. н., доц.,  
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

## ВПЛИВ АМЕРИКАНСЬКОЇ НАУКОВОЇ ФАНТАСТИКИ НА РОЗВИТОК ФРАНЦУЗЬКОЇ

*В статті представлено порівняльний аналіз типологічних особливостей та основних жанрових домінант американської та французької наукової фантастики ХХ століття. Авторка звертається до вивчення генези жанру, основних сюжетних моделей, взаємовпливу національних жанрових форм.*

**Ключові слова:** наукова фантастика, генеза жанру.

*В статье предлагается сравнительный анализ типологических особенностей и основных жанровых доминант американской и французской научной фантастики ХХ в. Автор рассматривает также генезис жанра, его основные сюжетные модели, взаимовлияние национальных жанровых форм.*

**Ключевые слова:** научная фантастика, генезис жанра.

*Article is devoted to comparative analysis and studying of genre versions, typological features and the basic dominants of the American and French science fiction of XX century. The author also examines their genesis, typical models of plots, their interference and the basic stages of evolution.*

**Key words:** the science fiction, genre genesis/

*Проблемою* даної статті є компаративний аналіз жанрових домінант науково-фантастичного роману на матеріалі американської та французької літератур. Серед *останніх досліджень*, присвячених зазначеній проблемі, варто назвати низку публікацій французьких та українських авторів. Зокрема, слід згадати роботи французького дослідника Ц.Тодорова, який проаналізувавши специфіку й типологічні особливості жанру, запропонував оригінальну концепцію класифікації фантастичної літератури та механізми її перспективних досліджень. Методологічні аспекти проблеми окреслено у фундаментальній монографії французького літературознавця М.Шнейдера, присвяченій розвитку фантастики. З-поміж вітчизняних дослідників до зазначеної проблеми зверталися Т.Бовсунівська, М.Назаренко. Втім, зазначені автори лише дотично цікавилися вказаною проблемою, але поглибленого дослідження в доступному авторці масиві літератури не було виявлено. Тому *метою* даної статті є встановлення та порівняння основних етапів еволюції і виявлення типологічних особливостей вказаного жанру на зазначеному матеріалі. Помітний читацький інтерес до цієї літературної форми визначає безсумнівну наукову та соціо-культурну *актуальність* робіт, присвячених дослідженню зазначеної проблеми.

У сучасних літературознавчих роботах, що досліджували генезу, становлення й розвиток наукової фантастики (далі –НФ), дотепер не існує єдиної думки щодо того, кого з фантастів можна вважати фундатором жанру і в якій країні цей жанр народився. Іноді родовід НФ намагаються збагатити, називаючи в числі її предтеч імена Лукіана із Самосати, Томаса Мора, Сірано де Бержерака, Джонатана Свіфта. [1]. Але більшість фахівців схиляються до висновку, що НФ є літературним явищем ХХ ст. [2]. Разом з тим низка європейських дослідників родоначальниками НФ вважають Жюль Верна й Герберта Уеллса, американські ж літературознавці здебільшого називають ім'я свого співвітчизника Едгара По.

Ж.Верну віддають перевагу тому, що науці в його творчості віддається першорядна роль. Такої думки є, наприклад, дослідник історії жанру Ван Херп: «Наукова фантастика пов'язана з тим потрясінням, яке принесла в світ Наука. Вона з'явилася разом з Жюлем Верном. НФ писали й задовго до нього, але саме Жюль Верн перетворив її в жанр, роман про науково-технічне завоювання, головний зміст якого зводиться... до технічних досягнень» [3, с.381]. Перу Ж.Верна дійсно належить безліч науково-фантастичних романів, він є автором величезного числа фантастичних винаходів, більш як сто з яких згодом знайшли своє реальне втілення. На думку французького дослідника Ж.Нуаре [4] Ж.Верн у своїх романах висловив оптимістичну віру буржуазії ХІХ ст. у безмежні можливості науково-технічної революції. Його романи мали величезний успіх, однак у Франції він не мав послідовників. Дослідник НФ Ж.Садуль [5] пояснює це тим, що всі французькі фантасти загинули в першу світову війну. Наслідувачів, щоправда з інших причин, на які вказує Клод Деларю [6], не залишив й Е.По. Таким чином, хоча вони обидва вважаються, кожний у своїй країні, фундаторами НФ, однак ні той ні інший не залишили ні послідовників, ні літературної школи.

Як в американській, так і у французькій НФ (далі АНФ, ФНФ) першої половини ХХ ст. читач знаходив безліч фантастичних винаходів. При цьому нелегко буває визначити, кому з авторів в цьому плані належала першість. Ж.Садуль знаходить чимало цілком переконливих прикладів того, що багато науково-фантастичних винаходів з'являються в

АНФ уже після того, як вони були описані у французькій. В той же час Еверетт Ф. Блейлер дотримується протилежної думки. Спираючись на аналіз більш, як двох з половиною тисяч романів НФ, він стверджує, що уже в першій третині ХХ ст. АНФ уже цілком сформувався як цілісний жанр, а значить не потребувала запозичень [7].

В тридцять роки ХХ ст. обсяг видань НФ у Франції різко впав. Р.Бозетто [8, с.735], аналізуючи етапи еволюції ФНФ, констатує, що «у період між двома світовими війнами публікується усе менше й менше НФ». Правда, виходять книги таких письменників, як Жак Спіц, Режі Мессак, Рене Баржавель (який, до речі, відмовлявся вважати свої романи НФ), деяких інших авторів. Але в цілому в розвитку ФНФ настає пауза, яка триватиме аж до 1968 р. Втім, це зовсім не означає, що на літературному ринку Франції НФ зникає як жанр.

У те саме десятиліття, коли еволюція ФНФ фактично завмирає, у США навпаки спостерігається бурхливий розвиток жанру. Настає період, що його пізніше назвуть Золотою Ерою НФ. 1929 р. НФ нарешті знаходить свою термінологічну дефініцію. Творцем жанрового лейбла став популяризатор НФ у США Хьюго Гернсбек, хоча багато хто вважає цей термін невдалим (французький письменник Філіп Кюваль: «я б залюбки вбив Хьюго Гернсбека, якби він не вмер десять років тому»). У цей період у США починають виходити спеціалізовані журнали НФ («Astounding», «Galaxy», «Magazine of Fantasy and Science-Fiction»). Редактором найбільшого з них стає Джон Кемпбелл, що публікує твори письменників, які пізніше стануть класиками жанру. Серед них Айзек Азімов, Альфред Ван Вогт, Роберт Хайнлайн, Кліффорд Саймак. Приблизно із середини ХХ ст. Переклади їхніх романів починають виходити у Франції. АНФ швидко завойовує французький літературний простір і стає лідером жанру.

Особлива роль у поширенні НФ у Франції, так само як і у США, належала періодичним виданням. Моріс Райо створює журнал «Fiction», у якому публікує АНФ згідно з договором із «Magazine of Fantasy and Science-Fiction». Його журнал не був механічним повторенням свого американського прототипу. У ньому друкувалися кращі зразки з фондів американського видання, які доповнювалися прикладами ФНФ. Журнали НФ сприяли формуванню кола її шанувальників серед видавців та читацької аудиторії. Навколо них створювалася група письменників, що працювали у жанрі НФ. В 60-ті рр. у Франції з'являються (як це свого часу відбувалося у США) перші аматорські журнали НФ – «фанзіни» (*fanzines* – абревіатура від *fan* – *fanatic* – і *magazine*), видавані самими «фананами». Вони створювалися за образом і подобою американських *pulps*, а поширювалися по підписці. Таким чином, ФНФ повторила шлях еволюції АНФ.

У 1968 р. у Франції починається відродження національної НФ, значно розширюється її читацька аудиторія. Як пояснює Пьер Бурдьє, це відбулося за рахунок «нової дрібної буржуазії» [9, с. 33]. Після довгої перерви у Франції формується група письменників, що працюють у жанрі НФ. Це Філіп Кюваль, Курт Стейнер (псевдонім Андре Рюеллана), Пьер Пело, Жан-Пьер Андревон, Мішель Жьорі й ін.

В п'ятдесяті роки, коли АНФ прийшла на французький літературний простір, зміст жанру вже зазнавав радикальних змін. Безмежний оптимізм, породжений науково-технічним прогресом, апогей якого припадає переважно на другу половину ХІХ ст., поступово розвіюється, і в середині ХХ ст. приходиться розуміння того, що наукові відкриття можуть бути використані не лише на благо людства. Р.Бозетто підсумовує: «це парадок-

сально, але замилювання чудесами науки зменшувалося в міру того, як зростала роль Науки в суспільстві» [8]. Причиною того, що НФ втратила свою колишню науково-технічну ейфорію, Ж.Садуль [5] називає вибух атомної бомби в Хіросімі. Цивілізоване суспільство здригнулося, усвідомивши, якого страшного джина наука випустила із пляшки.

Дійсно, протягом XIX й, особливо, XX ст. наука в житті суспільства займала усе більш помітне місце. Але водночас в соціумі наростає внутрішній протест проти тих інновацій наукового прогресу, які могли являти загрозу існуванню цивілізації. Ці суспільні настрої й відобразилися в НФ, оскільки вона була саме тим жанром, який зосередив увагу на досягненнях науково-технічної революції. НФ міняє тематичні акценти. У відповідності з тим, як у соціумі розвіюється безоглядна ейфорія, НФ переходить від оспівування технічного прогресу до його критичного осмислення.

Інтерес читачів до сцієнтистської НФ у Франції загасає у тридцяті роки. У США ця тематика залишалася актуальною приблизно до середини XX ст. (хоча й там паралельно вже починався її перегляд). Але в обох країнах сцієнтистська ейфорія науково-фантастичних романів розвіюється разом із оптимістичною установкою на науково-технічний прогрес. Відмова від цих цивілізаційних цінностей призвела до перегляду багатьох ідей, що й знайшло своє відображення в тих літературних формах, які базувалися на цих установках. Тому від оспівування тріумфу науки НФ переходить до її осмислення й критичної оцінки.

Аналіз показує, що у своєму розвитку АНФ і ФНФ пройшли однаковий шлях, мали аналогічну еволюцію – від науково-технічної до соціально-філософської. Їх розрізняє хіба лише те, що період безхмарного ентузіазму відносно науково-технічного прогресу у Франції закінчився раніше.

У 70-ті роки, коли у Франції розпочалося відродження національної НФ, жанр уже відійшов від сцієнтизму. Тому автори, що почали працювати в НФ, замість оспівувати науку намагалися наперед визначити як її позитивний потенціал, так і негативний. У НФ починають домінувати нові жанрові різновиди – антиутопія і роман-пересторога. Письменники звернулися до інтерпретації глобальних проблем сучасності, до аналізу політичних доктрин, економічних концепцій, виробили критичну оцінку наукових досягнень. У цих романах моделювалися фантастичні альтернативні світи, у яких та або інша тенденція сучасності, та або інша теорія чи футурологічна гіпотеза зображувалися начебто реально здійсненими в гіпотетичному майбутньому або в паралельному світі, у далекій галактиці й т.п. Така віртуальна модель дозволяла представити, якими можуть виявитися наслідки тої або іншої тенденції в результаті її неконтрольованого розвитку. На думку Жака Гуамара [10] ФНФ цього періоду була близькою до лівого авангарду.

Неважко помітити, що як АНФ, так і ФНФ звертаються до моделювання тих самих проблем, торкаються аналогічної тематики й розробляють ті самі сюжетні мотиви.

Так, обидві вони, ще з часів «Війни світів» Г.Уеллса, зверталися до теми інопланетної навали. Згодом її варіацією стала тема контакту (наукового, психологічного, обмінно-інформаційного й т.п.) людства з позаземними цивілізаціями.

Як в АНФ, так і у ФНФ мала місце тема створення новітньої зброї масового знищення і військового конфлікту, в результаті якого знищується людська цивілізація і гине життя на планеті.

Багаторазово в НФ інтерпретувалася тема людини й машини, яку свого часу піднімали ще романтики, а пізніше – Карел Чапек («РУР»), що першим в історії фантастичної літератури вивів на сцену робота. Проблема стосунків людини і робота посіла чільне місце в АНФ (у французькій – значно менше). Модифікацією цієї теми стали численні сюжети про протистояння людини й електронного розуму. На межі ХХ і ХХІ ст. у НФ США виникає цілий напрямок, що одержав назву «кіберпанк». Деякі французькі письменники також звернулися до інтерпретації цієї теми, щоправда із певним запізненням.

Є поширеною в НФ обох країн тема катастрофи. Це може бути катастрофа, викликана природними або космічними причинами (землетрус, зміна сонячної активності, падіння метеорита); така катастрофа може виникнути в результаті техногенної діяльності (порушення екологічної рівноваги як наслідок індустріалізації, забруднення природного середовища).

Чільне місце як в АНФ, так і у ФНФ приділяється темі перебудови людського організму. Це може бути мутація, викликана умисно (методом різних маніпуляцій); вона може бути мимовільною (через екологічні зміни, космічні фактори); вона може відбутися шляхом пересадження органів або ж внесення в людський організм високотехнологічних пристроїв, чипів (створення андроїдів, близьких по своїй природі скоріше роботів, ніж людини) і т.п. До цього тематичного ряду примикають також мотив надлюдини й проблема безсмертя.

Часто-густо в НФ США і Франції інтерпретується тема перспектив і небезпек, які таїть у собі генна інженерія. З нею органічно пов'язана тема чудовиськ, які можуть виникнути через необдумані маніпуляції з генним апаратом. У цьому ж аспекті розглядається тема клонування, тема необережних лабораторних експериментів з бактеріями й вірусами, що може загрожувати непередбаченими біологічними катаклізмами.

Чи не найпоширенішою як в АНФ, так й у ФНФ є тема переміщення в просторі. Міжпланетні перельоти, подорож до далеких зірок і чужих галактик, перехід у паралельні світи споконвічно були емблематичним сюжетним мотивом жанру. Космічному вояжу віддали данину як американська, так і французька НФ. Це пояснюється тим, що мотив мандрів здавна фігурував в літературі як зручна сюжетогенна форма, що дає широке поле для творчої фантазії. Космічна подорож у НФ передбачає, як правило, знайомство з невідомим екзотичним світом. А фантастичне відкриття позаземних цивілізацій дозволяє вмонтувати в сюжет найрізноманітніші теми та ідеї. Цей фабульний принцип допомагає, приміром, викласти несподівану наукову гіпотезу, змалювати екзотичний декор, зобразити дивну флору й ні на що земне не схожу фауну, винайти невідомі науці фізичні константи й т.п. У соціально-філософській НФ переміщення в просторі використовується, щоб побудувати оригінальну модель альтернативної соціальної моделі, викласти незвичайну політичну доктрину або футурологічну концепцію. Тому воно відіграє незамінну роль у таких жанрових формах НФ як антиутопія й роман-пересторога. Таким чином, мотив перенесення в просторі стає відправним моментом для розвитку найрізноманітніших науково-фантастичних сюжетів.

У НФ багаторазово фігурує тема подорожі в часі (право першості на винахід машини часу належить англійському фантастові Г.Уеллсу). Цей мотив дає авторові НФ ті ж можливості для розвитку фабули, що й перенесення в просторі. Створювана завдяки йому ухронія за своєю семантикою мало чим відрізняється від роману-перестороги чи

антиутопії. Тому у багатьох випадках обидва мотиви можуть перетинатися. Наприклад, час у космічному польоті зі швидкістю, близькою до швидкості світла, буде йти набагато повільніше, ніж на рідній планеті космонавтів. Після повернення вони, природно, потраплять у світ майбутнього, що мало нагадує той, котрий вони покинули багато століть тому. Цей прийом дозволяє показати, наприклад, якого загрозливого вигляду може набути в майбутньому яка-небудь на перший погляд безневинна тенденція сучасності в результаті свого неприборканого розвитку. Таким чином, переміщення в просторі створює той самий ефект, що й переміщення в часі. Крім того, мотив подорожі в часі дозволяє урізноманітнити сюжет несподіваними колізіями (наприклад, парадокс часу). Так, повернувшись у своє минуле, герой може зустріти там самого себе й, змінивши свої вчинки в минулому, докорінно перебудувати своє життя. Тема подорожі в часі є однією з провідних як в американській, так і у французькій НФ.

При цьому варто підкреслити, що першовідкривачем всієї цієї різноманітної тематики жанру практично завжди виступала АНФ. ФНФ багато чого запозичила, але доповнювала тематику оригінальним декором, пропонувала свою інтерпретацію, розробляла власну стилістику й т.п.

Зіставлення американської НФ із французькою показує, що їх поєднує також і наявність аналогічних жанрових різновидів. Це сцієнтистська НФ (*Hard Science*, романи з високим ступенем наукової правдоподібності; у США їх писали А.Азімов, С.Баретс); космічна опера (*Space Opera* у США широко публікувалася в 30-40 р.; описувала пригоди в космосі, неземну екзотику; у Франції її представляв Ф.Карсак); соціально-філософська НФ (*Speculative Fiction* створює моделі альтернативних світів відповідно до футурологічних гіпотез, соціологічних проектів, політичних доктрин; у Франції в цьому жанрі працювали Ів Фреміон, Жан-П'єр Юбер, Жоель Вінтребер й ін.); кіберпанк (*Cyberpunk*, новітня тенденція в НФ США, засновники – У.Гібсон і Б.Стерлінг; екстраполює впровадження високих інформаційних технологій, змальовує встановлення технократії, тотального контролю; у Франції до цієї теми зверталися Ж.-М.Ліньї, Ж.Уссен).

Як бачимо, ФНФ використовує, в основному, ті жанрові різновиди, які вже раніше були розроблені в США, і які в АНФ здебільшого представлені набагато ширше. На вторинність ФНФ звертав увагу С.Ніко [11, с. 18]. Приємним винятком із загального правила можна вважати мабуть тільки її соціально-філософський напрямок (*Speculative Fiction* або *S.F. politique*), що сформувалася в сімдесяті роки. У цей період ситуація на французькому літературному ринку з усією очевидністю почала мінятися на користь ФНФ. Було видано низку цікавих і серйозних романів, де піднімалися актуальні питання, глобальні проблеми сучасності; було висунуто глибокі і принципово нові філософські, соціальні й політичні ідеї. На жаль, цей період її відродження виявився недовгим. Французькі видавці пояснювали це тим, що читачі-інтелектуали, не будучи достатньо знайомі з НФ, не читаючи, відкидали її, вважаючи низьким жанром, що належить до поплітератури. «Фанам» навпаки вона видавалася надто складною. Ситуація не змінилася на краще й тоді, коли НФ з усією очевидністю стала частиною інтелектуальної прози. Літературна критика продовжувала ігнорувати цей молодий жанр. Через це основна частина читацької аудиторії не мала про НФ достатнього уявлення і, природно, не квапилася читати. Свою негативну роль зіграв, на думку видавців, непринадний лейбл – термін *наукова фантастика* виглядав неприродно і відлякував як читачів, так і літературних крити-

ків. Ж.Гуамар [11, с.76] відзначає, що, незважаючи на те, що на початку вісімдесятих років у французьку НФ прийшло нове покоління талановитих авторів (Серж Бруссоло, Жак Мондолони, Бруно Лесинь, Еммануель Жуан), «читацькі симпатії не переставали обертатися навколо американців; що ж до французів, тих, хто подібно Пело завжди намагалися пропонувати «якісну продукцію», ... то вони ніколи не були економічно вигідними». У вісімдесяті роки знов скорочуються тиражі ФНФ, АНФ як і раніше є лідером на французькому літературному ринку. Впевнено продовжують працювати в жанрі НФ лише С.Бруссоло і Е.Жуан. Інші французькі автори зійшли з дистанції. Таким чином, реванш ФНФ виявився короткочасним. На межі ХХ – ХХІ ст. вона не витримує конкуренції з АНФ і з усією очевидністю здає свої позиції. Аніта Торрес [13, с. 256-259] наводить інтерв'ю з письменниками, директорами літературних колекцій, «фанамі», видавцями НФ. Із сорока семи опитаних авторів ФНФ двадцять три визнали вплив АНФ на їхню творчість. Більшість цілком однозначно висловилися стосовно заокеанської НФ. Е.Жуан: «Я її перекладаю, я дуже люблю її читати, я її ненавиджу». Ф.Валері: «я вважаю себе англосаксонським автором НФ, що перебуває у Франції на засланні». Ф.Бертело: «вона мене надихнула й помітно вплинула на мої перші романи». Ж.-Андревон: «Я люблю багатьох авторів, які мене як читача захоплюють в цілому більше, ніж французькі». П.Дювік: французькі автори відчувають «спокусу писати англійською, щоб пробитися на американський і світовий ринок».

Французькі письменники вважають, що пропорція ФНФ у спеціалізованих літературних колекціях надто незначна, що видавці приділяють їй недостатньо уваги. На думку Мішеля Ламара «видавці не вірять у французьких авторів НФ. Вони говорять, що вона не продається, що вона занадто літературна. Коротше, французька НФ забагато думає». Еммануель Жуан, автор і перекладач НФ, обурений ставленням видавців Франції до вітчизняної НФ: «при однакових тиражах і продажах англо-саксонським письменникам платять вдвічі більше, хоча сюди ще додаються витрати за переклад. Я не вважаю це ані логічним, ані справедливим». Таким чином, значна частка відповідальності за те, що ФНФ у власній країні поступається першістю АНФ, лежить на видавцях Франції. Таким є висновок багатьох письменників. Щоправда, не всіх. Ф.Валері, що відкрито вважає себе продовжувачем традицій АНФ, виражає сумнів, що його співвітчизники «здатні змагатися з вершками американських авторів». Втім, і він висловлює жаль, що «видавці не дають їм шансу стати професіоналами».

Звісно, ситуацію можна пояснити особливостями ринкової кон'юнктури, що склалася у французькому літературному просторі. АНФ на той час, як французькі автори після тривалої паузи знову відчували інтерес до жанру, уже встигла завоювати міцну репутацію як в особі видавців, так й у читацької аудиторії, у той час як ФНФ ще мала створити собі подібний імідж. Тому коли у Франції почалося відродження жанру, коли жвавий інтерес до НФ виявили і талановиті французькі письменники, і видавці, коли було опубліковано цілу низку прекрасно написаних, глибоких і серйозних романів, ФНФ наштовхнулася на сильну конкуренцію з боку АНФ, що уже міцно завоювала ринок і не мала потреби в рекламі. Позначилося, імовірно, й те, що ФНФ звернулася до глибоко теоретичних питань, проблем філософії, футурологічних концепцій, соціально-політичних доктрин. Такий інтелектуальний рівень не відповідав репутації (хоча й зовсім неадекватній) НФ як популярної літератури, що не вимагає серйозного осмислення.



Підбиваючи підсумок, варто сказати, що хоча літературну основу НФ було закладено у Франції, втім процес розвитку її в повноцінний жанр відбувся у США, в той час, як у літературному просторі Франції в цей період національна НФ практично не видавалася. В обох країнах НФ пройшла аналогічну еволюцію від суто технічної до соціально-філософської. Як американська НФ, так і французька створили однакові жанрові різновиди, розробляють близьку за змістом тематику, перелік заторкуваних у романах тем є практично ідентичним. Разом з тим цілком очевидно, що АНФ є незаперечним лідером як на своєму національному, так і на французькому літературному просторі.

1. Murail L. Les maîtres de la Science-Fiction. – Paris: Bordas, coll. les compacts, 1993. – 317 p. 2. Torres A. La Science-Fiction française. Auteurs et amateurs d'un genre littéraire. – Montréal: Editions L'Harmattan, 1997. – 282 p. 3. Van Herp. Panorama de la Science-Fiction. – Marabout-université, 1975. – p. 3814. Noiray J. Le romancier et la machine, tome II, Jules Verne, Villiers de l'Isle Adam. – Paris: José Corti, 1982. – 233 p. 5. Sadoul J. Histoire de la science-fiction moderne: 1911-1984. – Paris: Robert Laffont, 1984. – 516 p. 6. Delarue C. Edgar Poe. – Paris: Balland, 1984. – 216 p. 7. Bleiler, E. F. The early years. – Kentucky, Ohio: The Kent State University Press, Kentucky Press, 1990. – 1031 p. 8. Bozzetto, R. La Science-Fiction en France depuis 1914 // Histoire littéraire de la France de 1913 à nos jours. – Messidor: Éditions Sociales, 1977. – p. 735. 9. Bourdieu P. La distinction. Paris: Ed. de minuit, coll. le sens commun, 1979. – 413 p. 10. Goimard J. Génération Science-Fiction. Esprit, France, février 1984 p.71. 11. Nicot S. Splendeurs et misères de la Science-Fiction française. Univers, 1987 p. 18

*Клименко Н.Ф.*, д. філол. н., проф.,  
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

## **ПОРІВНЯННЯ ЯК ОСНОВА ТВОРЕННЯ КОМПОЗИТНИХ ДІЄСЛІВ (зіставний аспект)**

*У статті розглянуто складні дієслова новогрецької та української мов, що утворені з використанням порівняння, розкрито різну продуктивність їх у двох зіставлюваних мовах, як і формування переносних значень.*

**Ключові слова:** композит, порівняння, метафора, роди (аспекти) дієслівної дії, словотвірне гніздо.

*В статье рассматриваются сложные глаголы новогреческого и украинского языков, образованные с помощью сравнения, показана различная их продуктивность в двух сопоставляемых языках, как и формирование переносных значений.*

**Ключевые слова:** композит, сравнение, метафора, аспекты глагольного действия, словообразовательное гнездо.